

Nr 178.

Ankom till riksdagens kansli den 12 juni 1942 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1942/43 till statens sinnessjukhus.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 102—104) föreslagit riksdagen *dels* att i avbidan på särskild proposition i ämnet till Statens sinnessjukhus: Avlöningar för budgetåret 1942/43 beräkna ett förslagsanslag av 25,300,000 kronor, *dels ock* att för samma budgetår anvisa, till Statens sinnessjukhus: Omkostnader ett förslagsanslag av 14,840,000 kronor och till Utrustning av nya sinnessjukhus ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 314, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 8 maj 1942, med ändring av nämnda förslag såvitt angår sistnämnda två anslag, föreslagit riksdagen att *dels* för statens sinnessjukhus fastställa ny personalförteckning och ny avlöningsstat, den senare att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43, *dels ock* för sistnämnda budgetår anvisa, till Statens sinnessjukhus: Avlöningar ett förslagsanslag av 25,840,000 kronor, till Statens sinnessjukhus: Omkostnader ett förslagsanslag av 15,130,000 kronor och till Utrustning av nya sinnessjukhus ett reservationsanslag av 995,000 kronor.

1:o) **Statens sinnessjukhus: Avlöningar.** Å gällande riksstat är detta anslag uppfört med 24,600,000 kronor.

I skrivelse den 10 september 1941 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkning av anslaget för nästa budgetår. Styrelsen har härvid räknat med att Sidsjöns sjukhus komme att tagas i bruk under loppet av budgetåret 1942/43 eller, närmare bestämt, omkring den 1 oktober 1942 samt att i samband därmed psykiatriska sjukhuset och Gädeå sjukhus skulle nedläggas, varvid personalbehovet vid Sidsjöns sjukhus i första hand skulle kunna täckas genom överflyttning av personal från förstnämnda båda sjukhus. Sedermera har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 13 mars 1942 och i en med skrivelsen den 17 april 1942 överlämnad promemoria framlagt förslag till beräkning av anslaget vid ett bibehållande av Gädeå sjukhus respektive psykiatriska sjukhuset.

I en i propositionen å sid. 6 intagen sammanställning angivas *dels* det av *medicinalstyrelsen* beräknade behovet av ordinarie tjänster vid Sidsjöns sjuk-

hus, dels ock antalet tjänster, varmed personalförteckningen, vid bibehållande av Gådeå sjukhus och psykiatriska sjukhuset enligt medicinalstyrelsens mening behövde utökas. Av en å sid. 9 intagen sammanställning framgår vidare det antal nya extra ordinarie tjänster som enligt medicinalstyrelsens mening behöva inrättas för täckande av behovet av extra ordinarie personal vid Sidsjöns sjukhus.

Om bibehållande av Gådeå sjukhus och psykiatriska sjukhuset och om personalbehovet vid statens sinnessjukhus har *tillförordnade departementschefen* anfört följande.

Såsom förut antytts har man tidigare räknat med att såväl Gådeå sjukhus som psykiatriska sjukhuset skulle nedläggas i samband med öppnandet av Sidsjöns sjukhus. Emellertid hava åtskilliga omständigheter sedermera inträffat, som föranlett att frågan om lämpligheten av att under nu rådande förhållanden nedlägga de båda förstnämnda sjukhusen bör underkastas ny prövning.

Vad först angår Gådeå sjukhus har chefen för socialdepartementet i samband med framläggande för den nu samlade riksdagen av proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus uttalat sig för bibehållande tills vidare av nämnda sjukhus. Till stöd härför har i sagda proposition anförts, att bristen på platser inom den statliga sinnessjukvården successivt gjort sig alltmer gällande. Enligt av medicinalstyrelsen lämnade uppgifter hade överbeläggningen å sinnessjukhusen under de senaste fem åren ökat från i genomsnitt 11.3 till omkring 19.2 procent. Samtidigt hade expektantsiffran förblivit praktiskt taget oförändrad. Föredragande departementschefen framhöll ytterligare, att såväl till följd av det statsfinansiella läget som på grund av försörjningssvårigheterna beträffande byggnadsmaterial möjligheterna att genom tillbyggnader öka platsantalet inom sinnessjukvården för närvarande vore starkt förminskade.

De sålunda anförda skälen för ett bibehållande av Gådeå sjukhus tala till förmån för ett bibehållande även av psykiatriska sjukhuset. I fråga om sistnämnda sjukhus måste emellertid jämväl andra omständigheter beaktas. Det område inom Stockholms stad, som disponeras av psykiatriska sjukhuset, utgöres nämligen av för bostadsbyggande välbelägen och lämplig mark. Avgörande för huruvida psykiatriska sjukhuset bör bibehållas eller ej är sålunda huruvida tillgodoseendet av behovet av sinnessjukvårdsplatser eller kravet på utnyttjande av sjukhusets område såsom tomtmark kan anses mest angeläget. Till denna fråga är jag ej utan ytterligare utredning beredd att nu definitivt taga ställning. Sedan samtliga på denna fråga inverkande omständigheter blivit klarlagda, torde, därest riksdagen ej har något att erinra däremot, frågan få avgöras av Kungl. Maj:t. För att emellertid hålla olika alternativ öppna, torde beräkningen av anslag för nästa budgetår till avlöningar vid sinnessjukhusen böra ske under antagande att ej endast Gådeå sjukhus utan även psykiatriska sjukhuset bibehålles jämväl efter det Sidsjöns sjukhus tagits i bruk.

Beträffande behovet av ordinarie personal vid statens sinnessjukhus får jag hänvisa till medicinalstyrelsens i det föregående återgivna beräkningar. Vad särskilt beträffar det föreslagna personalantalet vid Sidsjöns sjukhus torde detsamma böra jämföras med motsvarande antal vid andra statens sinnessjukhus. Viss vägledning torde härvid kunna erhållas genom att för olika sjukhus jämföra relationstalen mellan antalet vårdplatser och personal-

antalet. Såvitt angår sjukvårdspersonalen utvisa senast tillgängliga uppgifter, att antalet platser per befattningshavare för samtliga statliga sinnessjukhus utgjorde 3.5. Enligt vad medicinalstyrelsen under hand uppgivit skulle vid bifall till styrelsens förslag motsvarande tal för Sidsjöns sjukhus bli något under genomsnittet eller 3.3. Vid de i storlekshänseende med Sidsjöns sjukhus närmast jämförliga sinnessjukhusen S:t Sigfrids sjukhus och S:ta Gertruds sjukhus är emellertid relationstalet något lägre eller 3.0 respektive 3.1. Jämväl i fråga om annan personal än sjukvårdspersonal torde vid godtagande av medicinalstyrelsens förslag relationstalet bli ungefär detsamma vid Sidsjöns sjukhus som vid andra jämförbara sinnessjukhus. Det synes mig därför icke föreligga anledning att föreslå ändring beträffande den av medicinalstyrelsen gjorda uppskattningen av personalbehovet vid Sidsjöns sjukhus. Jag finner mig jämväl böra godtaga medicinalstyrelsens förslag i fråga om uppdelningen av befattningarna i ordinarie och extra ordinarie.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har för nästa budgetår beräknats till 13,365,000 kronor.

Till anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslås överflyttande av vissa från omkostnadsanslaget utgående arvoden om tillhopa 2,900 kronor. Därjämte beräknas vissa nya utgifter i anledning av öppnandet av Sidsjöns sjukhus. Inalles har medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost, som nu är uppförd med 96,000 kronor, beräknats till 103,375 kronor. För vinnande av avrundning föreslås, att posten uppföres med 110,000 kronor.

Jämväl beträffande anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal föreslås överförande av vissa utgifter å tillhopa 110,000 kronor från omkostnadsanslaget. Den beräknade utgiftsökningen i övrigt uppgår till 1,020,000 kronor.

Med det belopp om 169,000 kronor, med vilket anslagsposten till rörligt tillägg nedräknats, utgör den beräknade stegringen av medelsbehovet under förevarande anslag 1,240,000 kronor.

2:o) **Statens sinnessjukhus: Omkostnader.** Detta anslag är i gällande rikstat uppfört med 14,000,000 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår har antagits, att medeltalet vårdade komme att utgöra 21,598. I statsverkspropositionen beräknades utgifterna under anslaget till 14,840,000 kronor. En ytterligare stegring till 15,130,000 kronor beräknas emellertid inträda därest Gådeå sjukhus och psykiatriska sjukhuset bibehållas.

3:o) **Utrustning av nya sinnessjukhus.** I statsverkspropositionen beräknades 705,000 kronor till Sidsjöns sjukhus och 95,000 kronor till Frösö sjukhus. Därvid hade förutsatts, att viss å Gådeå sjukhus och psykiatriska sjukhuset befintlig inventarietrustning skulle frigöras vid nedläggandet av sistnämnda sjukhus. Genom sjukhusens bibehållande uppstår ett ytterligare medelsbehov, beräknat till 195,000 kronor, för utrustning av Sidsjöns sjukhus.

Utskottet vill erinra att, innevarande års riksdag vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens

sinnessjukhus m. m. förutsatt, att Gådeå sjukhus tills vidare skulle bibehållas jämväl efter det Sidsjöns sjukhus tagits i bruk. Frågan om bibehållande av även psykiatriska sjukhuset har ansetts icke böra avgöras utan ytterligare utredning. Departementschefen har ansett, att denna fråga bör få avgöras av Kungl. Maj:t sedan samtliga på bedömningen inverkan omständigheter blivit klarlagda. För att hålla olika alternativ öppna har emellertid anslagsberäkningen ansetts böra ske under antagande att ej blott Gådeå sjukhus utan även psykiatriska sjukhuset bibehålles. Härtill vill utskottet allenast framhålla, att innan psykiatriska sjukhuset nedlägges, denna fråga enligt utskottets mening bör underställas riksdagen.

Beräkningen av personalbehovet vid Sidsjöns sjukhus torde böra godtagas. Vad tillförordnade departementschefen i övrigt anfört och föreslagit har ej heller givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för statens sinnessjukhus:

Befattning.	Personalförteckning.	Lönegrad
	Tjänstemän å ordinarie stat.	
	<i>I. Läkarpersonal.</i>	
15 överläkare av 1:a klass		A 29
19 förste läkare		A 28
7 överläkare av 2:a klass		A 28
20 överläkare av 3:e klass		A 27
39 andre läkare		A 26
	<i>II. Kontorspersonal.</i>	
4 sysslomän av 1:a klass		A 24
11 sysslomän av 2:a klass		A 22
9 sysslomän av 3:e klass		A 21
17 bokhållare		A 15
24 kassörer		A 11
15 kameralbiträden		A 8
16 kanslibiträden		A 7
6 kontorsbiträden		A 4
	<i>III. Sjukvårdspersonal.</i>	
21 uppsyningsmän av 1:a klass		A 14
33 förestånderskor av 1:a klass		A 12
17 uppsyningsmän av 2:a klass		A 10
164 överskötare		A 8
43 förestånderskor av 2:a klass		A 7
1,115 skötare		A 6
367 översköterskor		A 6
1,322 sköterskor		A 3

Befattning	Lönegrad
<i>IV. Ekonomipersonal.</i>	
15 maskinmästare av 1:a klass	A 14
8 maskinmästare av 2:a klass	A 12
8 befallningsmän	A 10
39 hantverksföreståndare av 1:a klass	A 10
20 maskinister av 1:a klass	A 10
20 trädgårdsmästare	A 10
122 hantverksföreståndare av 2:a klass	A 8
26 maskinister av 2:a klass	A 8
17 köksförestånderskor av 1:a klass	A 7
13 magasinsföreståndare	A 7
24 arbetsförestånderskor	A 6
13 bageriförestånderskor	A 6
10 chaufförer	A 6
13 eldare av 1:a klass	A 6
8 förmän i trädgård och jordbruk	A 6
107 hantverkare	A 6
7 köksförestånderskor av 2:a klass	A 6
24 post- och stadsbud	A 6
19 tvättförestånderskor av 1:a klass	A 6
99 eldare av 2:a klass	A 5
28 föreståndare i stall, ladugård och svinstall	A 5
18 biträdande köksförestånderskor	A 5
24 yttre nattvakter	A 5
9 biträdande bageriförestånderskor	A 3
4 tvättförestånderskor av 2:a klass	A 3
17 biträdande tvättförestånderskor	A 3
43 sömmerskor eller väverskor	A 3

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

15 andre läkare Eo 26;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat <i>förslagsvis</i>	kronor 13,365,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	» 110,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 9,330,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3,035,000
<u>Summa förslagsanslag kronor 25,840,000;</u>	

c) för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa

1) till *Statens sinnessjukhus: Avlöningar* ett förslagsanslag av 25,840,000 kronor;

2) till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* ett förslagsanslag av 15,130,000 kronor;

3) till *Utrustning av nya sinnessjukhus* ett reservationsanslag av 995,000 kronor.

Stockholm den 12 juni 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Torsten Ström, Bernhard Nilsson, Bäckström, Heiding, Bäcklund, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ekströmer* och *Persson* i Skabersjö; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Persson* i Falla, *Hansson* i Rubbestad, *Holmdahl, Åqvist, Wallentheim, Lindholm*, fru *Alvén* och herr *Åkerström*.
